

USNESENÍ

(anonymizovaný opis)

Vrchní soud v Praze projednal ve veřejném zasedání konaném dne 23. července 2024 odvolání obžalovaného [příjmení] [jméno], narozeného [datum], a poškozeného [jméno] [jméno] [příjmení], narozeného [datum] proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 4. 4. 2024 sp. zn. 6 T 3/2024 a rozhodl

takto:

Podle § 256 tr. ř. se odvolání obžalovaného [příjmení] [jméno] a poškozeného [jméno] [jméno] [příjmení] zamítají.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem byl obžalovaný [příjmení] [jméno] (občan Ukrajiny) uznán vinným pokusem zvláště závažného zločinu vraždy podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku k § 140 odst. 1 tr. zákoníku, kterého se dle skutkových zjištění soudu prvního stupně dopustil stručně řečeno tak, že dne 10. 6. 2023 v době mezi 02,52 hodin a 03,37 hodin na ubytovně v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi, ve Strojírenské ulici č. 1792 po předchozím fyzickém střetu s poškozeným [jméno] [jméno] [příjmení] (občan Polska) opakovanými údery nožem s délkou čepele 19,5 cm způsobil poškozenému vážná zranění, kdy úmrtí poškozeného bylo odvráceno včasným lékařským zákrokem.

2. Za uvedenou trestnou činnost byl obžalovanému podle § 140 odst. 1 tr. zákoníku za použití § 58 odst. 7 tr. zákoníku uložen trest odnětí svobody v trvání devíti roků, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku zařazen do věznice se zvýšenou ostrahou. Dále mu byl uložen podle § 70 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku trest propadnutí věci, tj. nože, se kterým se obžalovaný trestné činnosti dopustil. Konečně mu byl uložen podle § 80 odst. 1, 2 tr. zákoníku trest vyhoštění na dobu deseti roků.

3. O náhradě škody bylo rozhodnuto tak, že obžalovaný je povinen poškozené [příjmení] zdravotní pojišťovně České republiky, IČO: 411 97 518, se sídlem Praha 3, Vinohrady, Orlická 2020/4 nahradit škodu ve výši 497.861 Kč s úrokem z prodlení ve výši 14,25 %, ode dne 3. 2. 2024 do zaplacení.

4. Poškozenému [jméno] [jméno] [příjmení], narozenému [datum] je dle napadeného rozsudku obžalovaný povinen podle § 228 odst. 1 tr. ř. nahradit nemajetkovou újmu ve výši 442.118 Kč s úrokem z prodlení ve výši 14,25 % od právní moci rozsudku do zaplacení. Podle § 229 odst. 2 tr. ř. byl tento poškozený se zbytkem svého nároku na náhradu nemajetkové újmy odkázán na řízení ve věcech občanskoprávních.

5. Proti rozsudku podali odvolání obžalovaný i poškozený. Obě odvolání jsou podána v zákonné lhůtě.

6. Obžalovaný napadá všechny výroky rozsudku, je ústy svého obhájce toho názoru, že rozsudek je nezákonný, neboť pro jeho vydání není dostatek skutkových ani právních opodstatnění. Celý proces byl dle něho veden tendenčně, s cílem uzavřít jeho jednání jako pokus vraždy, byly tak podle něho porušeny základní zásady trestního řízení, zásada in dubio pro reo (v pochybnostech ve prospěch obviněného), porušení práva na spravedlivý proces (pokud se obecným soudům nepodaří přesvědčivě vyvrátit obhajobu obviněného). Tyto tendence byly dle odvolání patrný již v přípravném řízení, a přenesly se i do řízení před krajským soudem. Odvolání uvádí, že důkazem toho je i skutečnost, že všem znalcům nebyl předložen protokol o rekonstrukci ze dne 7. 8. 2023,

kdy nebyla provedena se všemi svědky, ale i svědek [příjmení] dle odvolání popsal a předvedl jinak, než ve své výpovědi.

7. Dále odvolání prezentuje, že není pravdou, že by obžalovaný popřel spáchání projednávaného skutku jako takového, jen se neztotožnil s jeho právní kvalifikací. Trvá na svém jednání tak, jak jej popsal v přípravném řízení a před soudem prvního stupně, s tím tvrzením, že se nijak neliší a nebylo v řízení jakkoliv vyvráceno.

8. Odvolání se zabývá věrohodností výpovědi svědka [jméno] [příjmení], poukazuje na jeho nevěrohodnost; při tom všem vychází ovšem z výpovědi obžalovaného jako pravdivé a správné. V další části cituje některé výroky svědka [příjmení] u hlavního líčení. Dále uvádí, že svědek [jméno] [příjmení] potvrdil, že poškozený byl agresivnější, a že svědek [příjmení] [příjmení] uvedl, že poškozený říkal něco o tom, že ho zabije, dohadovali se, neví proč...

9. Konstatuje se dále, že ze zdravotní dokumentace obžalovaného je zřejmé, že utrpěl poranění hlavy a poměrně masivně krvácel, což dle odvolání potvrzuje, že byl poměrně razantně napaden dvěma výrazně mladšími a silnějšími útočníky.

10. Ohledně znaleckého posudku z odvětví soudního lékařství, podané MUDr. Kulvejtovou, odvolání mimo jiné uvádí, že znalkyně na str. 62 (pozn. evidentně znaleckého posudku z přípravného řízení, jde však o str. 63 posudku, resp. č.l. 396 spisu) připouští, že zranění poškozeného mohla ale vzniknout i tak, jak popsal obžalovaný, tedy že on klečel s nožem v ruce a nad ním stál poškozený...

11. Ohledně znaleckého posudku z odvětví psychiatrie a psychologie odvolání konstatuje, že ve výčtu podkladů, které znalci použili ke zpracování znaleckého posudku/ů/ chybí protokol o rekonstrukci a videozáznam o tomto úkonu. Dovojuje pak, že obžalovaný mohl utrpět otřes mozku, neboť při úderech do hlavy dochází vždy k otřesu mozku. Dále odvolání uvádí, že znalec prof. MUDr. Jirí Raboch DrSc připustil, že by obžalovaný cíleně mířil na nějakou část těla, to nemuselo být.

12. Odvolání se dále zabývá teoretickými východisky § 146a tr. zákoníku a otázkami nutné obrany. Zakončuje, že obžalovaný v žádném případě nechtěl a neměl v úmyslu poškozeného zranit, natož vážně, a vůbec již ho nechtěl usmrtit. V závěru odvolání uvádí, že se domáhá,, revize napadeného rozsudku a vynesení spravedlivého trestu“.

13. Poškozený [příjmení] podává odvolání prostřednictvím své zmocněnkyně do výroku o náhradě nemajetkové újmy. Je toho názoru, že ani skutečnost, že se měl na vzniku celé situace podílet, neodůvodňuje přiznání tak nízké částky, jak se stalo. Uvádí, že celá situace mohla skončit šarvátkou nebo strkanicí, poškozený si počínal neuváženě, v žádném případě ale tak, aby si přivodil smrt a zmrzačení. Obžalovaný neměl dle odvolání absolutně žádný důvod, proč se pokusil poškozeného zabít. Soud měl dle odvolání poškozeného použít ustanovení § 2957 občanského zákoníku i okolnosti hodné zvláštního zřetele, když např. po celou dobu trestního řízení své jednání prezentoval jako oprávněné, vůči poškozenému projevoval absolutní despekt.

14. Odvolání poškozeného proto navrhuje, aby byl výrok o náhradě nemajetkové újmy zrušen, a poškozenému byla přiznána částka 1.242.118 Kč společně s úrokem z prodlení ve výši 14,25% ode dne právní moci rozsudku do zaplacení.

15. Vrchní soud v Praze přezkoumal podle § 254 odst. 1, odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost všech výroků rozsudku, proti nimž byla podána odvolání, i správnost postupu řízení, které jim předcházelo, a to z hlediska vytýkaných vad, a dospěl k následujícím závěrům.

16. Řízení předcházející vydání napadeného rozsudku bylo provedeno v souladu se zákonem a nebyly zjištěny žádné podstatné vady, zejména ne takové, které by měly vliv na správnost a zákonnost přezkoumávaných výroků. Krajský soud v Praze postupoval při objasňování věci tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který byl

nezbytný pro jeho rozhodnutí. Důkazy pak hodnotil podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu, takže dospěl ke správným skutkovým i právním závěrům a na odůvodnění napadeného rozsudku lze plně odkázat. Na podporu napadeného rozsudku, k námitkám odvolatelů a jako prezentaci názorů odvolacího soudu lze dále uvést následující.

17. Pokud jde o samotné pobodání a pořezání poškozeného nožem, pak je zcela nepochybné, že se takového jednání dopustil obžalovaný, což on sám ani nepopírá, a je to prokazováno dalšími důkazy, zejména výpověďmi svědků [příjmení] a [příjmení], kteří tomu byli přímo přítomni.

18. Odvolání obžalovaného však nelze vyhovět prakticky v ničem. Krajský soud se věcí zabýval velice pečlivě, a to ze všech v úvahu připadajících (resp. obžalovaným navrhaných) možností, a všechny je také pečlivě vysvětlil. Jestliže dospěl k takovému celkovému skutkovému stavu, který popisuje jak ve výroku rozsudku, tak posléze v jeho odůvodnění, nelze mu naprosto nic vyčítat, odvolací soud se s jeho závěry ztotožňuje a v podrobnostech na ně odkazuje.

19. Z příslušných důkazů je zřejmé, že celý konflikt vyvolal poškozený, a také byl v konfliktu agresivnější – viz např. právě výpověď svědka [příjmení], jehož věrohodnost odvolání obžalovaného zpochybňuje. Došlo tedy k neshodám a hádce, kterou vyvolal poškozený, přičemž je zapotřebí uvést i tu skutečnost, že vlastně všechny přítomné osoby včetně obžalovaného a poškozeného, byly pod vlivem alkoholu, což se sice může odrazit v přesnosti výpovědí, avšak nikoli ve zcela podstatných a rozhodujících skutečnostech.

20. Podstatné jsou tak nejenom výpovědi svědků [příjmení] a [příjmení], ale též svědků [jméno] [příjmení] a Yuriie Popovyche, takto krajanů obžalovaného, na které si však obžalovaný nikterak nestěžuje. Přitom právě tito svědci mimo jiné uvádějí, že po „prvotní“ hádce v jistou dobu přišel k nim do pokoje poškozený, kterého pronásledoval obžalovaný s nožem. Obžalovaného v tomto prvním případě zpacifikovali sami svědci, kteří mu nůž odebrali a „uklidnili“ jej. Z časových srovnání je pak zřejmé, že k takovému průběhu děje došlo vlastně ještě několik hodin předtím, než obžalovaný poškozeného nožem skutečně zranil. Jsou tak zde již v této časové fázi zřejmé snahy obžalovaného přinejmenším vyhrožovat poškozenému nožem.

21. Situace se vyvíjela dál, ani poškozený nebyl nečinný, a vyvrcholila vlastně tím, že poškozený v pokoji č. 2 napadl obžalovaného ležícího v posteli, házel na něj matraci a skákal na něm. To vedlo celkem k přirozenému rozezlení (afektu) obžalovaného, který se s poškozeným začal potýkat pěstmi. Poté se však zjevně chopil nože, a jeho útok nožem na poškozeného byl poměrně enormní – poškozenému bylo zasazeno více závažných bodných, resp. bodnořezných ran, přímo ohrožujících jeho život, byl bodnut též do zad a řezné rány měl též na ruku, jak se snažil útoku nožem – a to tedy holýma rukama – bránit. Život ohrožující rány byly vedeny velkou silou, za situace, kdy obžalovaný stál a útočil rovněž na stojícího poškozeného, jak dosvědčují svědci [příjmení] i [příjmení]. Naprosto není důvodu jejím výpovědím nevěřit, neboť doznávají i aktivitu poškozeného, jakož i to, že obžalovaného nakonec zpacifikovali i za použití úderů a kopů. Není tedy nic divného na tom, že obžalovaný byl zraněn, a není nikterak potvrzeno, že by mu zranění způsobil poškozený, event. výlučně poškozený.

22. K odvolání obžalovaného vrchní soud dále uvádí, že v celém spise, tedy i za dobu přípravného řízení, nezaznamenal jakoukoliv neoprávněnou tendenční snahu toliko přímo a jednoduše obvinít obžalovaného z pokusu vraždy. Zároveň však, pokud by šlo např. o prvotní pohled na věc, po jejím zjištění, resp. oznámení, není zřejmé, jakou kvalifikaci by si obžalovaný či obhajoba představovala, když na místě byl nalezen vícero ranami velmi vážně pobodaný a pořezaný poškozený, kterému zachránil život pouze včasný odborný lékařský zákrok, přičemž se jevílo býti zřejmým, že osobou, která mu toto způsobila, byl právě obžalovaný.

23. Nezůstalo však pouze u toho, ale proběhlo důkladné přípravné řízení, kdy všechny osoby byly pečlivě vyslýchány a byly obstarávány znalecké posudky. Během celého řízení pak nedošlo ani

k porušení principu presumpce nevinoty, ani k porušení práva na spravedlivý proces. Nedošlo dle vrchního soudu k žádnému porušení trestního řádu, natožpak k porušení pravidel v oblasti ústavněprávní, jak se snaží tvrdit odvolání. Následovalo řízení před soudem rovněž bez obhajobou tvrzených vad.

24. Námitka, že všem znalcům nebyl předložen protokol o rekonstrukci ze dne 7. 8. 2023, je prosta jakékoli právní – a v podstatě i faktické – relevance. Jediným důkazem, kde by se jeho znalost, důležitost mohla projevit, je znalecký posudek z odvětví soudního lékařství. Taková absence však v projednávaném případě nenastala, neboť znalkyně MUDr. Kulvajtová byla dokonce samotné rekonstrukci přítomna.

25. Jestliže jsou pak dále zmiňováni – ale skutečně již nadbytečně – znalci z odvětví psychiatrie a psychologie, pak ze samotného obsahu jejich posudků je zřejmé, že spisový materiál k dispozici měli, je pak i přímo zmiňován znalecký posudek MUDr. Kulvajtové, a sám znalec prof. MUDr. Raboch, DrSc u hlavního líčení na dotaz obhájce uvedl, že závěry z rekonstrukce zná. Tato námitka je tak zcela lichá.

26. Ohledně údajné nevěrohodnosti svědka [příjmení] se vrchní soud již shora vyjádřil, kdy nespátňuje v postupu a závěrech soudu prvního stupně jakékoli pochybení.

27. Pokud jde o tvrzení, že svědek [příjmení] uvedl, že poškozený říkal něco o tom,, ...že ho zabije, dohadovali se, nevím proč...“, pak lze uvést, že jde o část výpovědi svědka na č.l. 172 spisu, a z jazykového výkladu není zřejmé, kdo koho by vlastně měl zabít – zda poškozený obžalovaného, či obžalovaný poškozeného. Nelze však nepostřehnout, že se tak stalo za situace, při níž svědci [příjmení] a [příjmení] odebrali obžalovanému nůž, takže význam pronesených slov je nejasný. Na samotné posouzení věci by to však nemělo prakticky žádný vliv.

28. Dále není pochyb o tom, že obžalovaný utrpěl nikoli zanedbatelná zranění, ale je zcela nejasné, zda mu je způsobil poškozený či svědci [příjmení] a [příjmení], kteří se ostatně k fyzickému zpacifikování obžalovaného, který ohrožoval i je, ve svých výpovědích hlásí. A jak již bylo zjištěno, i poškozený měl s obžalovaným fyzickou roztržku. Tato zjištění se pak projevila patrně nejvíce při úvahách o uložení trestu a měla svůj vliv i při určování viny, nicméně nikoli v tom smyslu, který by si obžalovaný představoval.

29. Pokud ohledně skutkového stavu odvolání uvádí, že na str. 62 (správně 63) znaleckého posudku MUDr. Kulvajtová připouští, že zranění poškozeného mohla vzniknout i tak, jak popsal obžalovaný, tedy že on klečel v ruce s nožem a nad ním stál poškozený...atd, pak je třeba uvést, že takový popis se vztahuje výlučně právě k provedené rekonstrukci, při které takovým způsobem obžalovaný popisoval své jednání. U hlavního líčení popsal své jednání zcela jinak, tedy (ve stručnosti) že ležel pod matrací, na které seděl poškozený, v podstatě náhodně uchopil nůž a mával, šermoval jím na svou obranu. Takovou výpověď samozřejmě již z povahy věci podal později, než výpověď u rekonstrukce, a takovou možnost znalkyně – slyšená u hlavního líčení – ze svého odborného hlediska zcela vyloučila.

30. Vrchní soud pouze dodává, že skutková zjištění ve věci musí učinit vždy ten který orgán činný v trestním řízení (zde již soud), znalci nejsou oprávněni určovat skutkový děj, oni,, pouze“ pomáhají orgánům činným v trestním řízení v jeho zjišťování ze svého odborného hlediska.

31. S tím také již souvisí připomínky ke znaleckému posudku z odvětví psychiatrie a psychologie, k němuž se vrchní soud částečně již vyjádřil (předložení rekonstrukce). Názor znalce, že obžalovaný nemusel cíleně mířit na nějakou část těla, je z pohledu právního hodnocení zcela irrelevantní, znalci takové (tj. skutkové a ve svém důsledku právní) závěry nepřísluší, zejména pak ne znalci z odvětví psychiatrie.

32. Z konečného návrhu odvolání obžalovaného pak není zcela zřejmé, jakého konkrétního rozhodnutí se dožaduje, vyjma toho, že věc by neměla být posouzena jako pokus zvlášť závažného zločinu vraždy.

33. Vrchní soud odkazuje na závěry napadeného rozsudku, nyní zejména i na to, že krajský soud se odpovědně zabýval všemi teoreticky v úvahu přicházejícími možnostmi posouzení věci od nutné obrany, zvlášť závažného zločinu těžkého ublížení na zdraví podle § 145 tr. zákoníku, zvlášť závažného zločinu zabití podle § 141 tr. zákoníku, až po zvlášť závažný zločin vraždy podle § 140 tr. zákoníku. Jestliže uznal obžalovaného vinným posledně jmenovanou kvalifikací, ve stádiu pokusu, pak rozhodně nepochybil.

34. Lze přihlédnout k tomu, že nejprve obžalovaný jednal za splnění podmínek nutné obrany, a to za situace, „pouhého“ fyzického konfliktu. Ba dokonce i uchopení nože a případné pohrození poškozenému by mohlo podmínky nutné obrany splňovat, dokonce možná i nějaké nepatrné zranění, vzhledem k tomu, že poškozený byl přinejmenším věkově, a tedy i fyzicky, v určité výhodě. Nicméně použití zjevně nebezpečného nože opakovanými silnými bodnými, resp. bodnořeznými či řeznými ranami, a to i do zad poškozeného, téměř s fatálním následkem, nepochybně naplňuje skutkovou podstatu pokusu zvlášť závažného zločinu vraždy podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku k § 140 odst. 1 tr. zákoníku. Obžalovaný se, „bránil“ značně aktivně, obrana evidentně přešla ve smrtící útok, což nutně musel – při těžkém krvácení poškozeného – obžalovaný vnímat. Jeho ovládací a rozpoznávací schopnosti nebyly vymizelé, musel si být nejméně vědom, že poškozeného při zasazeném počtu ran a jejich umístění může usmrtit, a právě proto, že šlo o větší počet ran, musel být s takovým následkem i srozuměn. Zavinění k pokusu zvlášť závažného zločinu vraždy je tak dáno nejméně úmyslem tzv. nepřímým a krajský soud nepochybil, když takto rozhodl.

35. Uloženým trestem pod dolní hranici zákonné trestní sazby (v trvání devíti roků) za použití § 58 odst. 7 tr. zákoníku, tedy v daném případě za situace, kdy obžalovaný odvracel útok, aniž byly zcela splněny podmínky nutné obrany (u obžalovaného se zjevně jednalo o tzv. intenzivní exces, tj. co do míry obranného zákroku), krajský soud citlivě zhodnotil celou situaci, a uložený trest je s ohledem na všechny okolnosti uváděné krajským soudem odpovídající. Zařazení obžalovaného pro výkon trestu do věznice se zvýšenou ostrahou podle § 56 odst. 2 písm. b) tr. ř. zcela odpovídá zákonu, při odsouzení pro jeden z nejzávažnějších trestných činů.

36. Za zákonné pak lze označit i další tresty, tj. trest vyhoštění na dobu deseti roků, a trest propadnutí nože, za pomoci, kterého se obžalovaný trestné činnosti dopustil.

37. Zákonným a správným je též rozhodnutí o povinnosti obžalovaného nahradit škodu Všeobecné zdravotní pojišťovně ČR, za náklady na ošetřování poškozeného.

38. Pokud jde o odvolání poškozeného, pak se jeho nárokem zabýval již krajský soud. Shodně s ním, aniž by jakkoli zlehčoval utrpení poškozeného, však vrchní soud konstatuje, že nebýt prvotního, ale i dalšího jednání poškozeného, pak by k zažalovanému skutku nejspíše vůbec nedošlo. Samozřejmě, že si poškozený vzniklý následek způsobit nechtěl, nicméně i on byl ve stavu značné opilosti, a obžalovaného opakovaně i fyzicky napadal. To, co následovalo, je sice naprosto nepřijatelné (obžalovaný je za to ostatně odsuzován), ovšem za situace daných podmínek na nejružnějších ubytovnách bohužel nepřekvapivé, čehož si v rámci obecných vědomostí mohl být poškozený vědom. Napadal pak osobu o téměř 35 let starší.

39. Za uvedených podmínek, rovněž s přihlédnutím k faktickým finančním možnostem obžalovaného, shledává vrchní soud i rozhodnutí o náhradě nemajetkové újmy jako odpovídající.

40. Vzhledem ke shora uvedenému byla odvolání obžalovaného i poškozeného jako nedůvodná podle § 256 tr. ř. zamítnuta.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí není řádný opravný prostředek přípustný. Lze proti němu podat dovolání do dvou měsíců od jeho doručení u Krajského soudu v Praze. Nejvyšší státní zástupce je může podat pro nesprávnost kteréhokoliv výroku, a to ve prospěch i v neprospěch obviněného, obviněný pro nesprávnost výroku, který se ho bezprostředně dotýká. Obviněný může dovolání podat pouze prostřednictvím obhájce, jinak se takové podání nepovažuje za dovolání, byť bylo takto označeno. Nutný obsah dovolání je vymezen v § 265f tr. ř. O dovolání rozhoduje Nejvyšší soud ČR v Brně.

Praha 23. července 2024

JUDr. Michal Hodoušek
předseda senátu